

залишаються працювати або ті, хто беззавітно відданий професії, або ті, кому нема чого втрачати, окрім своєї пенсії. Результат – брак фахівців і старіння кадрів.

Потрібно законодавчо зафіксувати підвищення оплати вчителів. А саме: запровадити окрему тарифну сітку для працівників галузі освіти, в якій встановити посадовий оклад педагогічного працівника (найнижчої кваліфікаційної категорії) в розмірі трьох мінімальних заробітних плат. Посадовий оклад науково-педагогічного працівника (асистента кафедри) встановити в обсязі більшому на 25 відсотків від посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії.

Посадовий оклад педагогічного працівника кожної наступної кваліфікаційної категорії буде підвищуватись на 10 відсотків. Також повинні зберігатися доплати та надбавки педагогічним і науково-педагогічним працівникам.

Система підвищення кваліфікації педагогів у тому вигляді, в якому вона існує зараз, повністю себе вичерпала. Необхідно забезпечити учителям свободу у виборі форм, термінів і програм підвищення їхньої кваліфікації з наступним здійсненням їх незалежної сертифікації в акредитованих кваліфікаційних центрах. Наслідком сертифікації повинна бути щомісячна доплата у розмірі 20-ти відсотків посадового окладу протягом строку дії сертифікату. Педагогічні працівники, які успішно пройшли сертифікацію, стануть провідниками реформи в Україні та будуть залучатися до впровадження інновацій, педагогічних новацій і технологій в системі освіти.

Список використаних джерел

1. Гадамер Г.-Г. Истина и метод / Г.-Г. Гадамер; пер. з нім. – Т. І. Герменевтика І: Основи філософської герменевтики. – К.: Юніверс, 2000. – 464 с.
2. Гадамер Г.-Г. О круге понимания / Г.-Г. Гадамер; пер. с нем. // Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного / Г.-Г. Гадамер; Пер с нем. – М.: Искусство, 1991. – С.72–82.
3. Гадамер Г.-Г. Риторика и герменевтика / Г.-Г. Гадамер; пер. с нем. // Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного / Г.-Г. Гадамер; Пер с нем. – М.: Искусство, 1991. – С.188–207.
4. Гуссерль Э. III. К учению о целом и части // Собрание сочинений. Т.3(1). Логические исследования Т.П(1) / Э.Гуссерль; пер. с нем. В.И.Молчанова. – М.: Гносис, Дом интеллектуальной книги, 2001. – С.208–275.
5. Дильтей В. Введение в науку о духе. Опыт полагания основ для изучения общества и истории / В.Дильтей; [пер. с нем.: В.В. Библихин, Е.В. Малахова, А.Г. Шевченко, Э. В. Семирадский; под ред. В.С. Малахова] // Дильтей В. Собрание сочинений: в 6 т. – М.: Дом интеллектуальной книги, 2000. – Т.1.– 762с.
6. Кассирер Э. Философия символических форм / Э. Кассирер; пер. с нем. – Том 1. Язык. – М.; СПб.: Университетская книга, 2001.–271 с.

References

1. Gadamer G.-G. Istina i metod / G.-G. Gadamer; per. z nim. – T. I. Hermenevtika I: Osnovi filosofskoyi hermenevtiki. – K.: Yunivers, 2000. – 464 s.
2. Gadamer G.-G. O krugu ponimaniya / G.-G. Gadamer; per. s nem. // Gadamer G.-G. Aktualnost prekrasnogo / G.-G. Gadamer; Per s nem. – M.: Iskusstvo, 1991. – S.72–82.
3. Gadamer G.-G. Ritorika i hermenevtika / G.-G. Gadamer; per. s nem. // Gadamer G.-G. Aktualnost prekrasnogo / G.-G. Gadamer; Per s nem. – M.: Iskusstvo, 1991. – S.188–207.
4. Gusserl E. III. K ucheniyu o tselom i chasti // Sbranie sochineniy. T.3(1). Logicheskie issledovaniya T.P(1) / E.Gusserl; per. s nem. V.I.Molchanova. – M.: Gnosis, Dom intellektualnoy knigi, 2001. – S.208–275.

5. Diltey V. Vvedenie v nauki o duhe. Opyit polaganiya osnov dlya izucheniya obschestva i istorii / V. Diltey; [per. s nem.: V. V. Bibihin, E. V. Malahova, A. G. Shevchenko, E. V. Semiradskiy; pod red. V. S. Malahova] // Diltey V. Sbranie sochineniy: v 6 t. – M.: Dom intellektualnoy knigi, 2000. – T.1.– 762 s.

6. Kassirer E. Filosofiya simvolicheskikh form / E. Kassirer; per. s nem. – Tom 1. Yazyik. – M.; SPb.: Universitetskaya kniga, 2001. – 271 s.

Bondarchuk S. M., Ph.D., associate professor of the Faculty of retraining and advanced training, the National Pedagogical University. Drahoimanov (Kyiv, Ukraine), gileya.org.ua@gmail.com>

The relevance of teacher education: challenges, problems and solutions

Teacher education will never lose its relevance in the Ukrainian society. Times change, and the figure of the teacher is always crucial in the life of every person. So Pedagogical University, which forms a teacher, always a determining ground on which depends the future of the country, its stability and development. Mission Pedagogical University is special. Therefore pedagogical universities need special attention and support from the state.

Keywords: teacher education, teaching university teaching profession.

УДК 101.1 316

Линовицька А.,
доктор філософських наук, доцент,
Київський національний медичний університет
(Україна, Київ), zhzhkot@gmail.com

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЇ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Державна освітня політика розглядається як система державного запиту на освіту, її організації, здійснення і контролю. Державна політика визначає пріоритети розвитку освіти, її інтенсивність, напрями розвитку, корелює освіту з потребами економічного, політичного та соціокультурного розвитку суспільства, потребами та параметрами розвитку людини як особистості.

Ключові слова: людина, освіта, інновації, політика, державна політика, освітня політика, відповідальність.

Актуалізація проблем розвитку освіти обумовлена потребами практики, насамперед, потребами формування суб'єкта, здатного до життя та творчості в сучасному глобалізованому, інформаційно-комунікативному суспільстві. Нинішнє суспільство справедливо розглядається як суспільство знань. Знання потрібні всім і всюди – в економіці, політиці, соціокультурному просторі суспільства – однак здобування його засобами освіти має низку проблем, суперечностей, труднощів. Справа не тільки в обсязі та змісті знань, але й у тому, як навчити людину його застосовувати у практиці, користуватись знаннями. Не менш значимим є й завдання поповнення знань, його перманентного оновлення. Центральною темою цієї проблематики є проблема опрацювання та впровадження ефективної освітньої політики, а в контексті останньої – відповідальність за інновації, які впроваджуються на державному рівні.

Особливості реалізації освітньої політики в Україні визначаються тим, що в останні 25 років з приходом нового міністра освіти змінюється її стратегія. Це і неправильно і незрозуміло. Держава повинна мати стабільну стратегію – фундаментальну державну політику, відповідальність за яку цілком закономірно покладається на керівництво держави.

Як відомо, вимір освіти на відповідальність розпочинається з опрацювання, затвердження і реалізації освітньої державної політики. Остання буде відпо-

відальною тоді, коли вона відгукується на найбільш нові досягнення у галузі науки, культури та соціальної практики, відповідає національним інтересам і корелюється з основними нормами, прийнятими у європейському освітньому просторі. Зупинимось на цьому більш детально.

Поняття «державна політика у сфері освіти» або «державна освітня політика» починає використовуватися у науковій літературі 60–70 років ХХ століття, коли у СРСР, США, державах Європи і Японії роль освіти (знання, інтелект) розпочали розглядатися як найважливіший фактор та головний ресурс економічного розвитку і соціального прогресу, як сфери що потребує особливої уваги на загальнодержавному рівні [10, с. 11]. Визначальними пріоритетами державної політики у сфері освіти, сформульованими в концепції її модернізації, є стійкий розвиток системи освіти, підвищення якості і забезпечення сучасного рівня знань на основі збереження їх фундаментальності і відповідності актуальним і перспективним потребам особи, суспільства і держави; розширення доступності, підвищення ефективності [9, с. 40]. Таке визначення спрямованості державної освітньої політики є загально визнаним та потребує більш детального аналізу поняття державної політики в галузі освіти.

Поняття «політики» як діяльності по керівництву державою відоме ще з праць Платона та Аристотеля. З тих часів щодо його змісту філософи мало в чому сперечалися. У загальному вигляді політика може розглядатися як форми, завдання, зміст діяльності держави, здійснення нею владних повноважень. Політикою також називають участь в справах держави, специфічну діяльність, з цим пов'язану [1, с. 12]. Детальніше кажучи, політика – це формулювання державою або іншим суб'єктом: переліку проблем, що намічаються до рішення в певний часовий період; порядку (пріоритетності) їх рішення; методів і способів рішення; за допомогою яких інститутів суспільства вирішуватимуться ці проблеми. Вироблення державної політики у сфері освіти, таким чином, передбачає в першу чергу і головним чином визначення мети (системи, сукупності цілей), яка має бути досягнута.

Державна освітня політика – це також власна політика сфери освіти відносно інших соціальних сфер і відносно самої себе. При цьому освіта (насамперед, самі учасники освітнього процесу) постає як суб'єкт соціальних змін. Вона здатна перетворювати соціальне середовище в соціокультурну сферу як простір розвитку людини. Сутність і характер освітньої політики кожної країни зумовлені історичними змінами, соціокультурними традиціями, врешті, проективним баченням свого майбутнього [3, с. 277]. Спільні для багатьох цивілізацій проблеми зумовили появу певних методологічних закономірностей розвитку освіти, науки, що мають прогресивний характер. Серед них можна виділити: орієнтацію на державно–громадські принципи управління; піднесення ролі альтернативних систем та інноваційних процесів, широке впровадження в усі ланки нових, перш за все інформаційних технологій; екологічна та культурологічна спрямованість освіти і науки; забезпечення громадянам права вибору, рівних умов для отримання загальної освіти, доступу до занять наукою незалежно від їх соціально–генетичних

можливостей; орієнтація на морально–духовне удосконалення громадян; забезпечення безперервної освіти особистості впродовж усього життя.

Розгорнуте визначення освітньої політики повинне, крім того, виділити її багатовимірний характер, зокрема, визначити: напрями, які відповідні органи управління зобов'язалися реалізовувати, в т.ч. зі встановленням деяких тимчасових рамок реалізації; напрями, які підтримуватимуться на певному рівні матеріально, методично, нормативно, через залучення суспільної уваги і т.д.; напрями, по відношенню до яких відповідні органи управління зберігатимуть нейтральну позицію, не підтримуючи, але і не виражаючи негативне відношення; напрями, по відношенню до яких відповідні органи управління займають негативну позицію, всляко при цьому її виражаючи; напрями, які згортаються, причому для цього виділятимуться необхідні ресурси, формуватися громадська думка, в т.ч. в професійному співтоваристві [2, с. 20].

Державна освітня політика не може бути відірваною від суспільства. Вона має бути зрозумілою й реальною для виконання не тільки для керівництва держави чи освітньої галузі, але й для кожної пересічної людини. Політика в галузі освіти обов'язково має бути оголошена, носити відкритий характер, оскільки система повинна знати, як поведеться орган управління в тій або іншій ситуації; розуміти послідовність дій відповідно до оголошеної політики повинна скоротити число вирішуваних поточних питань; крім того, в рамках політики вони вирішуватимуться швидше; в результаті оголошення політики можна чекати подальшої стабілізації ситуації [1, с. 21].

Об'єктами освітньої політики є власне самі національні системи освіти, що офіційно закріплені в кожній державі, міжнародні зв'язки національних систем освіти, структурні елементи. Виходячи з нерівності економічного розвитку держав сучасного світу, їх освітня політика спрямована на розвиток різних елементів системи освіти. У розвинених державах освітня політика виступає важливою частиною соціальної стратегії держави. Освіта і спрямовуюча її розвиток освітня політика виходять на перший план у програмах державних реформ [11, с. 11].

Науково–методологічний зміст поняття державна освітня політика розглядається з боку поєднання всіх її елементів у єдину систему. Наприклад, В. Тертичка наголошує, що державна політика як багатовекторна система відтворює динамічну єдність і взаємодію основних сфер суспільного життя; під час формування державної політики вкрай важливо враховувати вплив на її зміст соціально–економічних та політичних чинників [18, с. 33].

Загалом, поняття «освітня політика» не має загальноприйнятого тлумачення. Так, російській дослідник В. В. Кадакін розуміє сучасну освітню політику як «сукупність доктринальних ідей та стратегічних цілей, що визначають функціонування і розвиток системи освіти в рамках існуючого законодавства» [6, с. 3]. Українські дослідники, зокрема В. С. Журавський вважає, що «державна освітня політика є системою дій щодо реалізації в суспільстві затвердженої органами державної влади і схваленої громадською думкою концепції освіти. В

Україні на сьогодні такою концепцією є «Національна доктрина розвитку освіти», затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 р.» [4, с. 7]. Але ці визначення обмежують освітню політику тільки законодавчим виміром, викреслюючи значення аксіологічних складових освіти. У цих визначеннях не враховується сутнісна якість політичного впливу: політика – це організаційна і регулятивно-контрольна сфера суспільства [3, с. 276], регулювання відносин в системі, побудова режиму взаємодії елементів у системі.

Важливою характеристикою державної політики є та система цінностей, на якій вона вибудовується. Аксіологічну складову освітньої політики визначають багато дослідників. І. Іванюк підкреслює, що освітня політика має певні характеристики, важливі для розуміння того, в який спосіб вона формується; треба брати до уваги контекст і передісторію прийняття політичних рішень в освіті; в основі політики – певні цінності, тому в будь-якому разі складно уявити політичне рішення, яке не ґрунтується на цінностях; політика не може бути створена з чистого аркуша, без урахування обставин, у яких її впроваджуватимуть; треба зважати на загальний контекст творення політики: історичний, соціальний, економічний, етнічний, релігійний та ін. [5, с. 15–16].

Як зазначають вчені, державна освітня політика визначається не тільки цілями освіти, а є чинником взаємодії економічних, політичних і соціокультурних дій суспільства, а також інтересів кожної окремою людиною, яка реально або потенційно включена до освітнього простору. О. Оболенський звертає увагу на те, що держава функціонує в певному соціальному оточенні, залежить від економіки та культури суспільства, його структури, психології і духовних цінностей громадян, їхнього менталітету, історичної пам'яті поколінь тощо. У зв'язку з цим процеси формування й здійснення освітньої політики на кожному етапі розвитку суспільства мають певні особливості, які детермінуються співвідношенням соціально-економічних умов та суспільно-політичних відносин, що, власне, і впливає на визначення змісту, пріоритетних цілей освітньої політики, вибір методів і засобів їхнього досягнення. Сукупність цілей та завдань держави, що практично реалізуються нею в освітній сфері, відтворюють сутність держави та її соціальне призначення [11].

Вивчення процесів формування державної освітньої політики дозволяє прийти до висновку, що в загальному контексті політика може розглядатися як форми, завдання, зміст діяльності держави, втілення нею власних повноважень. Саме тому, формування державної освітньої політики проходить наступні етапи [10, с. 12]: 1) визначення принципів завдань; 2) визначення перспективних і найбільшближчих цілей, які повинні бути досягнуті у конкретний термін часу; 3) вироблення методів, засобів, форм діяльності; 4) вибір організацій (інституцій), за допомогою яких буде втілюватися діяльність і можуть бути досягнуті поставлені цілі; 5) підбір та розташування кадрів, які здатні зрозуміти і виконати накреслені завдання. Безумовно, ці позиції передбачають проведення аналізу конкретної ситуації, перегляд (підбір) можливих варіантів рішення поставлених завдань.

Відповідальна освітня політика спрямована на досягнення певного рівню якості освіти. Проблема якості освіти, на перший погляд, є суто спеціальною, фаховою і має розв'язуватися вченими-теоретиками (в теоретико-методологічному плані), методистами (у плані технологічному, методичному), а на практичному рівні її повинні розв'язувати вчителі, викладачі. Однак таке, сказати б, лінійне бачення проблеми вступає в суперечність як з теоретичним розумінням активної ролі в навчально-виховному процесі всіх його суб'єктів, постулюванням необхідності їх активної взаємодії, так і з принциповими положеннями, задекларованими в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті [16, с. 80]. Маються на увазі положення щодо утвердження державно-громадської моделі управління освітою, поширення впливу громадської думки на прийняття управлінських рішень, поєднання державного і громадського контролю в управлінні освітою, оцінки громадськістю освітніх послуг, дотримання принципу єдності сім'ї і школи, партнерських взаємин педагогічних колективів і батьків тощо [15].

Світове співтовариство беззастережно визнало якість освіти головною метою, пріоритетом розвитку суспільства у XXI столітті, якому підпорядковані всі інші показники людського життя. Як зазначає В. Кремень, ми є свідками якісних змін як у розвитку цивілізації, так і обставин життя людини, а значить у функціонуванні освіти й розумінні її якості. У виступах науковців, педагогів-практиків зазначається, що вона є наріжним каменем сучасної парадигми освіти, безперечним пріоритетом освітньої політики більшості країн, і Україна не стала винятком у цьому процесі [12, с. 12]. Адже світ збагнув, що у високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти стає головним аргументом людського розвитку, в забезпеченні такого рівня життєвої та професійної компетентності людини, який би задовольняв її прагнення до самовдосконалення і саморозвитку і, як наслідок, потреби суспільства в освічених і висококультурних громадянах. Таким чином, головна мета освітньої політики – забезпечення якості освіти відповідно до головних світових тенденцій розвитку суспільства.

В свою чергу, дослідження якості освіти можливе лише виходячи з розуміння самої природи освіти. Освіта – це, перш за все, соціальний інститут, за допомогою якого здійснюється передача культур, спадщини (професійних знань та умінь, моральних цінностей та ін.) від одного покоління до іншого, а також соціалізація індивіда і підготовка його до оволодіння різними соціальними ролями [8, с. 12].

Якість освіти – це ряд системно-соціальних якостей і характеристик, які визначають відповідність системи освіти прийнятим вимогам, соціальним нормам, державним освітнім стандартам та потребам особистості. Отримання якісної освіти безпосередньо залежить від якості самих вимог (цілей, стандартів і норм), якості ресурсів (програми, кадровий потенціал, контингент абітурієнтів, матеріально-технічне забезпечення, фінанси і т.д.) та якості освітніх процесів (наукова та навчальна діяльність, управління, освітні технології), які безпосередньо забезпечують підготовку

фахівців. У світовій практиці застосовуються три основних підходи до оцінювання якості освіти: репутаційний (на основі експертних оцінок), результативний (за об'єктивними показниками) і загальний. Згідно з висновками європейської мережі з гарантування якості у вищій освіті – ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) вищі навчальні заклади повинні мати внутрішню політику та відповідні методики гарантування якості власних програм та критерії нагородження. ВНЗ є відповідальними за розвиток культури визнання важливості якості в роботі [7, с. 83].

Практичним здійсненням освітньої реформи в межах Європейського союзу стала Європейська структура кваліфікацій для навчання протягом життя (ЄСК) (European Qualifications Framework for lifelong learning – EQF) прийнята Європейським Парламентом та Радою ЄС в квітні 2008 р. Основними принципами нової структури освітніх кваліфікацій були визначені: а) запровадження в межах ЄС уніфікованих восьми рівнів від базової середньої освіти до третього циклу вищої освіти, б) оцінка кваліфікацій не за «входними ресурсами» навчання (learninginputs), тобто тривалістю освіти, типом інституції, країною чи регіоном, де було здобуто освіту тощо, а за результатами навчання (learningoutputs), тобто конкретними знаннями та навичками, які здобула особа [13, с. 190]. ЄСК охоплює ширше коло типів навчання (середня освіта, неформальне та позаформальне навчання, професійне навчання тощо). Шостий рівень ЄСК відповідає першому циклу вищої освіти за Болонською структурою (бакалаврський рівень); сьомий рівень ЄСК – другому циклу (магістерський рівень), восьмий рівень – третьому циклу (докторський рівень). До 2012 року освітні сертифікати та дипломи, видані в державах – членах ЄС, повинні містити інформацію про рівень освіти відповідно до класифікації ЄСК. Ці заходи покликані створити державні гарантії якості освіти у єдиному освітньому просторі.

Для досягнення цього слід не лише розробити, але й запровадити таку стратегію безперервного покращення якості, в якій певна роль відводилася б студентам та іншим зацікавленим фізичним та юридичним особам. Крім того, передбачається існування формальних механізмів погодження, періодичної перевірки та моніторингу власних програм та нагород; оцінювання студентів згідно гласних критеріїв, які застосовуються однаково до всіх; наявність механізмів встановлення компетентності та необхідної кваліфікації викладачів. Вищі навчальні заклади несуть відповідальність за доступність літератури, необхідної для опанування програми; за проведення роботи зі збору, аналізу та використання відповідної інформації з ефективного менеджменту навчальних програм та іншої діяльності; за регулярне оприлюднення актуальної, неупередженої та об'єктивної інформації (як кількісної, так і якісної) щодо тих програм та нагород, які пропонуються [7, с. 85].

Г. В. Степенко і К. В. Корсак пропонують вирізняти «якість задуму» та «якість відповідності» в державній політиці, а щодо якості освіти розрізняють: якість з дидактичної та/або педагогічної точки зору: такі проблеми, як ефективність навчання та викладання,

гнучкість у навчанні, компенсаційні програми. Якість освіти розглядається як оптимізація процесів навчання та викладання; якість з (макро-)економічної точки зору: питання повернення інвестицій у навчання та підготовку (також компаніями), ефект та ціна розміру класу. Якість освіти розглядається як оптимізація вартості навчання та підготовки; якість з соціальної або соціологічної точки зору: забезпечення однакових можливостей для різних груп населення. Якість освіти розглядається, як оптимізація відповідності освіти до соціальних вимог; якість з точки зору клієнта: здатність шкіл та провайдерів навчання відповідати конкретним вимогам клієнтів (студентів, учнів, батьків, роботодавців), та надавати необхідне навчання та підготовку. Якість освіти розглядається як оптимізація вимог [17].

В умовах реформування української системи освіти якість стає наріжним каменем, який визначає перспективність поставлених завдань та ефективність їх виконання. Цілком закономірним є визнання якості освіти (й відповідальності за неї) головним принципом її державної політики. У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету й конкурентоспроможності України на міжнародній арені, а якість освіти визначена національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави [15, с. 3]. На її забезпечення спрямовуються матеріальні, фінансові, кадрові та наукові ресурси суспільства й держави, а моніторинг якості освіти стає основою оцінювання державою та громадськістю освітніх послуг, рівного доступу громадян до здобуття якісної освіти [14, с. 10]. Отже, забезпечення високоякісної освіти на всіх її етапах і рівнях, оцінювання її результативності й управління якістю – одне з основних завдань сьогодення, яке має не лише педагогічний чи суто науковий контекст, але й соціальний, політичний та управлінський аспекти.

Список використаних джерел

1. Беляков С. А. Образовательная политика и управление образованием / С. А. Беляков // Университетское управление. – 2008. – №6.
2. Беляков С. А. Системные аспекты образовательной политики и управления образованием / С. А. Беляков, В. Ж. Куклин // Университетское управление: практика и анализ. – 2003. – №3 (26).
3. Єрмакова Т. Г. Основні напрямки регіональної освітньої політики / Т. Г. Єрмакова // Вісн. Львівськ. ун-ту. ім. І. Франка. – Сер. Соціологія. – 2010. – Вип.4.
4. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К.: Ін Юре, 2003.
5. Іванюк І. В. Оцінювання освітніх проектів та програм: Навч. посібник / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2004.
6. Кадакин В. В. Формирование современной образовательной политики (национально-региональный аспект): автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / В. В. Кадакин. – М., 2002.
7. Кісіль М. В. Оцінка якості вищої освіти / М. В. Кісіль // Вища освіта України. – 2005. – №4 (14).
8. Кісіль М. Деякі термінологічні та методологічні засади філософського аналізу якості вищої освіти / М. Кісіль // Наукові дослідження та методика викладання гуманітарних дисциплін: Зб. матер. наук.–метод. конф. – Івано-Франківськ: Факел, 2007.
9. Ковалева Н. В. Коментарий к докладу Клода Соважо и Николь Беллы «Образовательные индикаторы и политика: практическое руководство» / Н. В. Ковалева // Вопросы образования. – 2004. – №4.
10. Красняков С. В. Освітня політика як інструмент впливу держави на систему освіти / С. В. Красняков // Шлях освіти. – 2006. – №4.

11. Красняков С. Чинники впливу на процеси формування та здійснення державної політики в галузі освіти України / С. Красняков [Електронний документ] Віче: журнал Верховної Ради Укр. – 2011. – №2. – Режим доступу: www.viche.info/journal/2381

12. Кремень В. Г. Як існа освіта в контексті загальноцивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Освіта України. – 2006. – №89. – 28 листопада.

13. Міненкова Н. Болонський процес – нова філософія вищої освіти в Європі: яким бути українському контексту реформ? / Н. Міненкова // Освіта регіону. – 2009. – №2.

14. Мониторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної. – К.: К.І.С., 2004.

15. Національна доктрина розвитку освіти: Затв. Указом Президента України від 17.04.2002 №347. – К.: Шкільний світ, 2001.

16. Слюсаревський М. М. Проблема якості освіти: соціально-психологічний контекст / М. М. Слюсаревський // Соц. психологія. – 2007. – №1. – С.80.

17. Степенко Г. Про деякі аспекти забезпечення якості європейської професійної освіти / Г. Степенко, К. Корсак // Освіта і управління. – 1999. – №3.

18. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. В. Тертичка. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002.

References

1. Beljakov S. A. Obrazovatel'naja politika i upravlenie obrazovanіem / S. A. Beljakov // Universitetskoe upravlenie. – 2008. – №6.

2. Beljakov S. A. Sistemnye aspekty obrazovatel'noj politiki i upravlenija obrazovanіem / S. A. Beljakov, V. Zh. Kuklin // Universitetskoe upravlenie: praktika i analiz. – 2003. – №3 (26).

3. Jermakova T. G. Osnovni naprjamky regional'noi' osviti'oi' polityky / T. G. Jermakova // Visn. L'viv's'k. un-tu. im. I. Franka. – Ser. Sociologija. – 2010. – Vyr.4.

4. Zhuravs'kyj V. S. Vyshha osvita jak faktor derzhavotvorennya i kul'tury v Ukraini'ni / V. S. Zhuravs'kyj. – K.: In Jure, 2003.

5. Ivanjuk I. V. Ocinjuvannja osvitnih projektiv ta program: Navch. posibnyk / I. V. Ivanjuk. – K.: Takson, 2004.

6. Kadakin V. V. Formirovanie sovremennoj obrazovatel'noj politiki (nacional'no-regional'nyj aspekt): avtoref. dis... kand. ped. nauk: 13.00.01 / V. V. Kadakin. – M., 2002.

7. Kisil' M. V. Ocinka jakosti vyshhoi' osvity / M. V. Kisil' // Vyshha osvita Ukrainy. – 2005. – №4 (14).

8. Kisil' M. Dejaki terminologichni ta metodologichni zasady filosof's'kogo analizu jakosti vyshhoi' osvity / M. Kisil' // Naukovi doslidzhennja ta metodyka vykladannja gumanitarnyh dyscyplin: Zb. mater. nauk.–metod. konf. – Ivano-Frankiv's'k: Fakel, 2007.

9. Kovaleva N. V. Kommentarij k dokladu Kloda Sovazho i Nikol' Belly «Obrazovatel'nye indykatory i politika: praktičeskoe rukovodstvo» / N. V. Kovaleva // Voprosy obrazovanija. – 2004. – №4.

10. Krasnjakov Je. V. Osvitnja polityka jak instrument vplyvu derzhavy na systemu osvity / Je. V. Krasnjakov // Shljah osvity. – 2006. – №4.

11. Krasnjakov Je. Chynnyky vplyvu na procesy formuvannja ta zdijnsennja derzhavnoi' polityky v galuzi osvity Ukrainy'ni / Je. Krasnjakov [Elektronnyj dokument] Viche: zhurnal Verhovnoi' Rady Ukr. – 2011. – №2. – Rezhym dostupu: www.viche.info/journal/2381

12. Kremen' V. G. Jakisna osvita v konteksti zagal'nocyvilizacijnyh zmin / V. G. Kremen' // Osvita Ukrainy. – 2006. – №89. – 28 lystopada.

13. Minjenkova N. Bolons'kyj proces – nova filosofija vyshhoi' osvity v Jevropi: jakym buty ukrai'ns'komu kontekstu reform? / N. Minjenkova // Osvita regionu. – 2009. – №2.

14. Monitoryng jakosti osvity: svitovi dosjagnennja ta ukrai'ns'ki perspektivy / Za zag. red. O. I. Lokshynoi'. – K.: K.I.S., 2004.

15. Nacional'na doktryna rozvytku osvity: Zatv. Uказом Prezidenta Ukrainy vid 17.04.2002 №347. – K.: Shkil'nyj svit, 2001.

16. Sliusarevs'kyj M. M. Problema jakosti osvity: social'no-psychologichnij kontekst / M. M. Sliusarevs'kyj // Soc. psihologija. – 2007. – №1. – S.80.

17. Stepenko G. Pro dejaki aspekty zabezpechennja jakosti jevropejs'koi' profesijnoi' osvity / G. Stepenko, K. Korsak // Osvita i upravlinnja. – 1999. – №3.

18. Tertychka V. V. Derzhavna polityka: analiz ta zdijnsennja v Ukraini'ni / V. V. Tertychka. – K.: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy», 2002.

Linovizka A., Ph.D., associate professor of Kyiv National Medical University (Ukraine, Kyiv), zhzhkot@gmail.com

State education policy: innovation and responsibility

State educational policy is regarded as a system of public inquiry on the formation, organization, implementation and monitoring. Public policy prioritizes the development of education, its intensity, direction of development, education correlates with the needs of economic, political, social and cultural development of society, human development needs and options as a person.

Keywords: man, education, innovation, politics, public policy, education policy, and responsibility.

* * *

УДК 1(314/316)+378

Найдюнов О. Г.,

кандидат філософських наук, доцент,
докторант відділу інтернаціоналізації вищої освіти,
Інститут вищої освіти Національної академії
педагогічних наук України (Україна, Київ),
alexander.naydonov@yahoo.com.ua

РЕАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Метою дослідження є обґрунтування необхідності приведення у відповідність змісту вищої освіти України на основі української національної ідеї для побудови інформаційного суспільства. Він вклучає в себе перетворення вищої освіти в потужний фактор консолідації українського суспільства, підготовки освічених, моральних, мобільних, конструктивних і інтелектуальних громадян, які мають сучасний світогляд, глибоке почуття відповідальності за долю країни, її соціально-економічне процвітання, здатних до ідентифікації й самоідентифікації.

Побудова і нормальне функціонування інформаційного суспільства – комплексна проблема, яка для свого вирішення вимагає зусиль багатьох науковців. Вища освіта покликана відіграти важливу роль у розв'язанні проблем сучасного суспільства та його розвитку як інформаційного. Інформаційне суспільство можливе лише за умови наявності в ньому високоінтелектуальних і високоморальних громадян, оскільки це епоха безпаперової документації, що передбачає порядок, правдиву і своєчасну інформаційну взаємодію між людьми українського мережевого і соціального простору.

Ключові слова: мораль, культура, національна ідентичність, державність, соборність, духовність.

Українське суспільство переживає тяжкі часи змін. Чи існує засіб який здатен сприяти розвитку українського соціуму? Так, такий засіб, з нашої точки зору, існує. Це втілення у вітчизняну практику вищої освіти української національної ідеї.

Національна ідея притаманна багатьом народам і є важливою складовою їх успішного соціального життя. Можна погодитись із В. Трачук, що «у своєму загальному вигляді національна ідея – це ідея, яка відображає головний національний інтерес і задає розвитку країни оптимальний напрямок в сьогоденні та на майбутнє... Вона є проектом суспільного розвитку, спробою не лише зберегти усе те корисне, що було надбано, але й зробити суспільство кращим, досконалішим, ніж воно є, модернізувати його» [1, с. 155].

Творення кращого суспільства, враховуючи виклики процесів глобалізації і сучасний інформаційно-комунікативний контекст, має відбуватися на основі цивілізаційних цінностей. Вони згруповані навколо безумовної значущості життя людини, етносів, націй, рас, людства, яке складається з народів. Так як для планети важлива кожна рослина, комаха чи тварина, так і для успішного і високого рівня розвитку людства цінними є всі його народи, навіть самі найменші. Народ на певному етапі свого розвитку може стати нацією –